

Motion till riksdagen 2008/09:K339

av **Lars Wegedal (s)**

Konsumentinflytande i kabelnätet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av utökat konsumentinflytande i kabelnäten.

Motivering

Det är i dag i princip kabelsändarföretagen, inte programbolagen, som helt bestämmer vilka kanaler som ska distribueras till hushållen. Ett hushåll inom ett bostadsområde som har kabel-tv kan alltså inte själv välja vilka kanaler man vill se på. Det är oftast inte heller tillåtet att själv sätta upp t.ex. en parabol på balkongen i ett hyreshus och på så sätt få tillgång till de kanaler man själv vill utan detta nekas av hyresvärden av, som ibland anges, säkerhetsskäl eller estetiska skäl. Skulle hyresvärden tillåta en parabolantenn får man ändå betala kostnaden för kabel-tv eftersom den ingår i hyran.

Inte inom något annat mediedistributionssätt finns det en sådan makt hos distributören som när det gäller kabel-tv. Situationen är att jämföra med om tidningsbuden skulle bestämma vilken morgontidning du ska få läsa och din enda chans att komma från det valet är att flytta. Kombinera denna möjlighet med det faktum att kabel-tv-distributionen blir alltmer monopoliserad, så är vi snart i ett läge där en stor aktör kan bestämma vilka tv-kanaler som halva Sveriges befolkning ska ha tillgång till. En sådan ordning kan vi inte ha. Det blir de kommersiella krafterna som styr, eftersom det finns kommersiella intressen bakom kabel-tv-distributörerna. Men vad händer om det kommersiella intresset byts mot något annat? Det finns många krafter med mer eller mindre dunkla ideologiska motiv och gott om pengar som skulle kunna använda den svenska monopolsituationen på ett helt annat sätt än vad som i dag sker.

Rättsskyddet för den enskilde konsumenten av kabel-tv är i dag mycket dåligt. I och med att distributörerna skriver avtal med fastighetsägarna, inte

Fel! Okänt namn på

slutkonsumenterna av tv-programmen, blir kabel-tv-utbudet en del av det totala hyresavtalet mellan fastighetsägare och hyresgäst. Frågor som rör den grundlagsskyddade yttrandefriheten (rätten av sända tv) blir därmed ett bihang till hyresavtalet. Detta är inte heller acceptabelt, så länge som konsumenternas rättigheter därmed begränsas. Det är helt enkelt inte rimligt ur ett konsumentperspektiv att dina möjligheter att titta på vissa tv-kanaler ska vara helt avhängigt av var du bor. Det är inte heller rimligt ur ett producentperspektiv att dina faktiska möjligheter att begagna dig av yttrandefrihetens rätt att sända tv begränsas av en distributör du som producent är beroende av.

I Sverige finns det drygt 4 miljoner hushåll som har tillgång till tv-mottagare.

Hushållen tar emot tv-program från sändningar i marknätet, genom kabel-tv-nät eller genom sändningar över satellit.

Utbyggnaden av kabelnät till hushållen tog fart i början av 1980-talet. I Sverige startade utbyggnaden av kabelnät för vidareändning av program från satellit 1984. I dag får ca 57 % av hushållen sin mottagning via kabel-tv-nät, 31 % har antenn för marksändningar, 18 % parabolantenn och 3 % får sin mottagning på annat sätt (t.ex. bredband).

Nätinnehavare är den som äger eller förfogar över ett kabelnät och det finns ungefär 70 sådana i Sverige. De som har flest anslutna hushåll är Com Hem AB, Canal Digital Sverige AB och Tele 2. Det behövs inget tillstånd för att sända program ursprungligt genom kabel i Sverige. Ett *kabel-sändarföretag* måste dock registrera sin sändningsverksamhet hos Radio- och tv-verket.

I mars 2008 var 112 kabel-sändarföretag (inklusive förordnade lokala kabel-sändarföretag) registrerade hos Radio- och tv-verket. Endast två av dessa företag bedriver rikstäckande sändningar. Resterande kabel-sändarföretag sänder lokalt, ofta över en kommun.

Kabel-sändarföretag får finansiera sina sändningar med reklam och sponsring. De har också en vidareändningsplikt som omfattar public service-kanalerna SVT 1, SVT 2, SVT 24 och Barnkanalen/Kunskapskanalen samt regionala sändningar.

Om konsumenten tar emot tv i ett nät som har både analoga och digitala sändningar ska hyresgästen kunna ta emot SVT 1 och SVT 2 analogt. Operatören får själv bestämma om SVT 24 och Barnkanalen/Kunskapskanalen ska sändas analogt eller digitalt. I övrigt finns ingen reglering.

Via kabel-tv, satellit-tv och markboxar har hushållen idag tillgång till betydligt fler kanaler. Det har också gjorts att fler och fler söker sig bort från de stora etablerade kanalerna till mindre kanaler, s.k. nischkanaler. De har sammantaget ökat sina tittartidsandelar med 28 %, medan SVT 1 och SVT 2 minskat med 13 % och TV 3, TV 4 samt Kanal 5 med totalt ca 4 %.

Om gruppen av nischkanaler analyseras djupare framkommer dock att det främst är kanaler som härrör från de stora tv-bolagen som ökat mest. Tillväxten för de fem största tv-bolagens nischkanaler (SVT Barnkanalen/Kunskapskanalen, SVT 24, TV 400, TV 4 Fakta, TV 4 Film, TV 4 Guld, TV 4 Komedi, TV 4 Plus, TV 4 Sport, TV 6, TV 8, ZTV, Kanal 9 och The Voice) har sammantaget varit mycket kraftig när 2007 jämförs med 2006, med en ökning i tittartidsandelar på 65 %. Om de övriga nischkanalerna som

Fel! Okänt namn på

inte ägs av några av de större TV-bolagen analyseras kan en ökning med betydligt mer blygsamma 4 procent noteras under samma period.

Detta beror sannolikt på att kabel-tv-bolagen och även satellit-bolagen köper hela paket från de stora mediehusen. De får på så sätt ner kostnaderna men begränsar också möjligheterna för konsumenterna att se andra fristående nischkanaler, som t.ex. Discovery och Eurosport.

Vi ser en ägarstruktur och en mediekoncentration inom många områden med fara för mångfalden och demokratin. Det märks nu också tydligt inom kabel-tv-området. Här är kanske inte ägarstrukturen det största problemet idag, men paketeringen och innehållet i sändningsutbudet tenderar i stor utsträckning att komma från samma mediehus.

Det borde därför göras en översyn av möjligheterna att öppna kabelnäten för konkurrens mellan olika innehållsleverantörer genom någon form av samtrafiksskyldighet för att möjliggöra för konsumenten att få inflytande över innehållet i kabelnäten.

Detta är ett uppdrag som kan ingå i den översyn av mediekoncentration som riksdagen har gett regeringen i uppdrag att göra och som regeringen aviserat ska påbörjas under hösten 2008 eller i den översyn av yttrandefrihetsgrundlagarna som redan påbörjats.

Stockholm den 6 oktober 2008

Lars Wegedal (s)